

Organisationsform för arbetsintegrering i socialt företagande

Ideologi och identitet

Utveckling genom praktik, sedan teori – exemplet Yalla Trappan

Ideell eller ekonomisk förening – enskilt, eller i kombination?

40 års jobb i backspegeln

DET FÖRSTA ARBETSLIVET 1976 - 1986

Sjukvård, bibliotek, dans- och musiklärare, konsertverksamhet i skolor

KOOPERATIV UTVECKLING - SOCIAL EKONOMI 1985 - 1995

Föräldrakooperativ daghem, Kooperativa institutet, Stockholm, Bryssel, Solidar i Skåne/Södra Halland (idag Kf)

KONSULTVERKSAMHET 1997 - 2007

Kooperativ hälsovård, internationella projekt, miljö och hållbar utveckling, utbildning, projektansökningar

POLITISKA UPPDRAG 1998 - 2003

Lokalt i Lund, politiskt sakkunnig (Näringsdepartementet) 2000-2002

ARBETSINTEGRERING – SOCIALT FÖRETAGANDE, MALMÖ 2004 - 2014

Projektansökningar /uppdrag och projektledning (ESF, Europeiska socialfonden), fortsatta konsultuppdrag

Kartläggningar av Social Ekonomi Skåne (Region Skåne) samt ASF (Finsam, Malmö)

Redaktionella uppdrag (reportage mm), organisationsutveckling inom boende och sysselsättning/fd missbruk

JURIDISKA TJÄNSTER. Egen firma (sedan 2008), biträdande jurist i Stockholm (2012-2016)

I DAG: Mentor – organisationsutveckling, arbetsliv, tillgänglighet mm

- Teaterprojekt för funktionsnedsatta personer (Lidköping)
- Matsvinn – distribution, utbildning mm (Skövde)
- Skolhem för funktionsnedsatta barn (Old Yundum, the Gambia)
- Mötesplats och stöd till flyktingar (Aten, Grekland)
- Anhöriga som personliga assistenter (Västra Götaland)
- Personliga assistenter och integration (Västra Götaland)

JURIDISKA TJÄNSTER: Migrationsrätt (asyl mm), arbetsrätt (arbetsgivaransvar), överklagande av myndighetsbeslut

**Alltid aktuellt att följa:
Yalla Trappan!**

Den eviga frågan...

Vilken organisationsform???

Ekonomisk eller ideell förening???

Historik – några händelser

ALTERNATIV REHAB - MISSBRUKSVÅRD

Inspiration från Italien, San Patrignano (1989)

Pionjär: **Basta Arbetskooperativ** (1994)

I samband med psykiatrireformen:

SOCIALA KOOPERATIV-PROJEKTET (1997)

LKU – idag Coompanion, RSMH (Riksförbundet för Mental Hälsa), IFS (idag Schizofreniförbundet) och HSO (Handikappförbundens Samarbetsorgan).

SKOOP bildas (2000)

Kooperativ utveckling:

Kollektivavtal: Kfo/Kommunal (AFS/arbetskooperativ)

Rådgivning: Coompanion

Flera pionjärer, exempelvis: Vägen ut! kooperativen (Göteborg)

Samarbete: Kriminalvården, Arbetsfördlingen m fl

Statliga succesiva satsningar: NUTEK/Tillväxtverket, Sofisam

Från sociala
arbetskooperativ
till AFS

Långtidsarbetslöshet och

långtidssjukskrivningar

Utmaningar att möta behov av rehabilitering och arbetsträning för ”anställbarhet”

Europeiska Socialfonden

2000-2006: Equal-projekt - definition av sociala företag, ”de tre ringarna”

Växtkraft Mål 3 med flera programperioder

2008: fokus på målgrupper för socialt företagande fokus

IDEELLA SEKTORN MOBILISERAR

Idea (1995) senare även kollektivavtal

Ideell Arena (1998)

Överenskommelsen (2008-2018)

IoP (2010)

Vilken sektor? Tradition, ideologi, identitet?

Oavsett begrepp: en konstruktion för strategisk politisk påverkan om sektorns villkor

Analys - viktig erfarenhet...

Utveckling sker i praktiken – genom gränsöverskridande.

Därefter kommer teorin.

Verkligheten talar för sig:

Bland de arbetsintegrerande sociala företagen förekommer

både ekonomiska föreningar och ideella föreningar

Alltså, att välja organisationsform för arbetsintegrering och socialt företagande

Inte enbart en juridisk fråga!

Om det vore det skulle vi inte behöva diskutera frågan år efter år...

Det handlar även om moral, ideologi och ekonomi!

Och: valet bygger inte på mekaniska svar

Istället: insikter om sammanhanget

1. Behov av arbetsintegrering?
2. Typ av samhällsuppdrag som kan komma ifråga?
3. Typ av kommersiella tjänster och produkter som kan produceras/säljas?

De ”tre ringarna”

Mera om sammanhanget

- Vilka är de **drivande krafterna**?
- Vilka ska ta **ansvar**?
- Vilka är **samverkansparterna**?
- Vilka **resurser** finns för verksamhetsutveckling och etablering?
- Vilka **produkter och tjänster** är realistiska?

Och framför allt:

VILKA MÄNNISKOR ÄR DET SOM SKA FÅ ARBETE OCH SYSSELSÄTTNING?

- Funktionsnedsättningar?
- Rehabilitering – missbruk, socialmedicinska skäl?
- Låg utbildning? Annat utanförskap/diskriminering?

**Yalla Trappans modell utgår från
utmaningen att organisera arbete som ska utföras av
kvinnor som står längst bort från arbetsmarknaden
men inte på grund av funktionsnedsättningar**

Aktörerna – var finns drivkraften?

KOOPERATIVA SEKTORN

- Internationell rörelse
- Egen företagsform = den ekonomiska föreningen
- Statligt uppdrag (kooperativ rådgivning mm)

NY KOOPERATION – kooperativt samarbete som metod för utvecklingsarbete

FOLKBILDNING – integration, jämställdhet, kompetensutveckling mm

ENTREPRENÖRSKAP – social innovation

ARBETSINTEGRERING – förstärkt handledning

TILLVERKNINGSINDUSTRI – fysiska handikapp

SOLIDARITETSARBETE – exempelvis
Emmanusrörelsen

SOCIALA MÖTESPLATSER – café,
fritid, daglig verksamhet mm

**Vissa aktörer
står av tradition närmare den
ideella föreningen än den
ekonomiska**

Framgångsnycklar hos Yalla Trappan – uppstarten!

DET PEDAGOGISKA PROJEKTET

- Vana att organisera kompetensutveckling
- Förankring inom folkbildningen (ABF) och i lokala/regionala nätverk
- Starkt engagemang för jämställdhet, integration och solidaritet
- Fokus på både samhällskunskap och arbetsliv
- Samarbete och demokratiska principer = kooperation som metod
- Utveckling av produkter/tjänster: utgå från det som kvinnorna redan kan

NORMATIVT LEDARSKAP

- Tydlig arbetsorganisation /arbetsledning med mandat och tydliga normer
- Beredskap att möta konflikter och missnöje
- Stödjande strukturer och resurser genom en etablerad organisation

BILDANDET AV FÖRENINGEN: ETT PEDAGOGISKT DEMOKRATIPROJEKT

- Långsiktigt lärande – men inte lägga börda på kvinnorna
- Externa krafter i styrelsearbetet en förutsättning – ”Sociala Mecenater”
- Deltagande nätverk: Malmö stad, högskola/universitet, kyrka etc

BALANS MELLAN DET IDEELLA UPPDRAGET OCH AFFÄRSMÄSSIGHETEN

- Det ideella/sociala syftet är grunden för utveckling av mötesplatsen och marknadsplatsen
- Registrerad näringsverksamhet kompletterar
- Krav på ledarskap: både pedagogisk ledning och förhandlingsvana

Inget nytt – men en påminnelse

	Ideell förening	Ekonomisk förening
Medlemmar, styrelse, stadgar	Ja, ett krav. Individer och/eller juridiska personer.	Ja, ett krav = minst 3 medlemmar (ej inräknat investerande medlemmar) Individer och/eller juridiska personer
Syfte	Främja medlemmarnas intresse eller annat intresse	Främja medlemmarnas ekonomiska intressen
Medlemmarnas deltagande i verksamheten	Avgörs i stadgar och/eller genom beslut Ej kombinera medlemmarnas ekonomiska intresse med medlemmarnas deltagande = oregistrerad ek förening	Ja, ett krav (som konsument, brukare, säljare, producent/leverantör, genom arbete, inköpssamverkan eller annat)
Ekonomisk/näringsverksamhet	Ja, kan registreras för att drivas parallellt med en ideell verksamhet	Ja, per definition
Vilka är medlemmar?	Framgår av stadgarna	De som deltar i verksamheten (Investerande medlem deltar ej)
Övrigt	Föreningsfrihet Ingen egen lagstiftning	Lagen om ekonomiska föreningar Ett kooperativt företag – alternativ till aktiebolaget

Figur: Mörner Jurist Service 2019

Organisationsform enligt uteslutningsmetoden – exemplet Yalla Trappan

Inte göra kvinnorna till företagare och ägare!

- Kvinnorna är medarbetare i praktik och som anställda - men inte företagare
- Företagandet skapas kollektivt i gemenskap – inte genom ägande
- Kvinnorna får ej riskera sin trygghet som anställda (A-kassa)
- Verksamheten måste – inom överskådlig tid – organiseras med stöd av ”sociala mecenater” som bidrar med ständigt engagemang och oavlönat ideellt arbete
- Utmaningen är att organisera drivkrafter och engagemang – inte ägare
- Föreningen står som ägare – ägandet är inte individuellt

Vilket samhällsuppdrag? Ej rehabilitering!

- Nystartsjobb förekommer
- Men, kvinnorna har inte funktionsnedsättningar som ger rätt till lönebidrag
- Kvinnorna arbetar inte med rehabiliteringstjänster
- En ekonomisk förening är ett företag som inte kan teckna loP med Malmö stad

Ändamål & Medlemmar, Yalla Trappan

- ideell förening med registrerad näringsverksamhet

§ 3 Föreningens syfte. Föreningens syfte är att verka för:

- att skapa och driva mötes- och marknadsplatser på Rosengård, Malmö,
- som stärker människors möjligheter till arbete och utbildning samt
- självkänsla och självförtroende och demokratisk påverkan i samhället.

Föreningen ska arbeta efter kooperativa principer som bygger på och stärker samarbete mellan medlemmarna, med föreningens samarbetsparter liksom med det omgivande samhället i övrigt.

§ 4 Medlemskap. Alla som accepterar föreningens stadgar kan bli medlemmar.

Föreningen är öppen både för kvinnor och män, men i föreningens arbetsgrupper får det endast finnas kvinnor. Medlem blir den som betalar in medlemsavgiften. Ett medlemskap ger en röst på årsmötet. Man kan teckna familjemedlemskap. Familjemedlemskap ger en röst på årsmötet. Även organisationer och föreningar kan bli medlemmar. Medlemmar som motarbetar eller skadar föreningens syften och verksamheter kan uteslutas av årsmötet.

Generellt i båda föreningstyper

Absolut inte låta personer som kan riskera arbetslöshet åta sig styrelseuppdrag!

OBS! A-kassan kan utebli på grund av "företagsledande ställning" med "väsentligt inflytande"

Alltid reservera sig mot beslut som går emot det egna omdömet!

Teckna ansvarsförsäkringar! OBS. Försumlighet täcks ej!

Eget kapital/buffert (proportionerligt) i föreningen är ett måste att säkra svåra tider!

Rekrytering av ideellt arbetande styrelseledamöter

- Ekonomisk redovisning och uppföljning
- Driva förhandlingar och sluta avtal
- Breda kontaktnät, nya kundkontakter, ny projektverksamhet etc

Beredskap att möta framtiden

- Föra över verksamhet i aktiebolag?
- Dela upp verksamheten i en ideell och en ekonomisk förening?

Aktiebolag = realistiskt alternativ?

Förutsätter

- Aktiekapital (idag 50.000kr, förslag om sänkning till 25.000 för privata AB)
- Aktieägare (individer och/eller juridiska personer)

Vilken typ av
produktion kan ha
fördel i ett AB?

Frågor: vem/vilka

- Är villiga att ta riskan?
- Har intresse av att äga och leda?
- Accepterar begränsad vinstutdelning? (Aktiebolagslagen, 32 kap, §1)

Ett alternativ som stämmer med syfte, arbetsformer, resurser, samverkan mm

- Att erbjuda arbete som kvinnorna kan utföra?
- Att sälja de tjänster och produkter som är aktuella?

Näringsdrivande stiftelse

Vem/vilka har intresse att
bilda en stiftelse?
Vilken typ av produktion?

Stiftelselagen

1 kap, 2 § En stiftelse bildas genom att **egendom** enligt förordnande av en eller flera stiftare **avskiljs för att varaktigt förvaltas** som en självständig förmögenhet för ett **bestämt ändamål**.

Stiftelsens egendom skall anses vara avskild när den har tagits om hand av någon som har åtagit sig att förvalta den i enlighet med stiftelseförordnandet.

6 kap, 1 § Styrelsen eller förvaltaren får **inte utan tillstånd av Kammarkollegiet ändra** eller upphäva eller i särskilt fall åsidosätta föreskrifter i stiftelseförordnandet som avser bland annat

- stiftelsens **ändamål**,
- hur stiftelsens **förmögenhet ska vara placerad**,
- huruvida stiftelsen ska ha **egen eller anknuten förvaltning**,
- av vem en styrelseledamot eller förvaltaren entledigas eller utses eller hur **styrelsen ska vara sammansatt**,
- styrelsens **beslutförhet** eller omröstningsförfarande,
- **arvode** till styrelsens ledamöter eller förvaltaren,
- **räkenskaper eller årsredovisning** för stiftelsen,
- **revision**, eller
- rätt att **föra talan** om skadestånd till stiftelsen eller att **ansöka om entledigande** av styrelseledamot eller förvaltare.

OBS! Stiftelser har inga ägare/medlemmar. Stiftelser som inte är allmännyttiga beskattas!